

Munkaerőpiaci folyamatok, 2018. I. félév

Tartalom

1. Foglalkoztatási helyzetkép.....	1
1.1. Foglalkoztatottak.....	1
1.2. Munkaerő-kereslet.....	3
1.3. Munkanélküliek, potenciális munkaerő-tartalék.....	4
1.4. Inaktívák.....	5
2. Kereset, munkajövedelem, munkaerőköltség.....	5
2.1. Bruttó kereset.....	5
2.2. Nettó kereset és eltartotti kedvezmény.....	6
2.3. Munkajövedelem.....	7
2.4. Munkaerőköltség-index.....	7

1. Foglalkoztatási helyzetkép

1.1 Foglalkoztatottak

A munkaerő-felmérés adatai szerint a 15–74 éves népességből a foglalkoztatottak száma 2018. II. negyedévében az előző negyedévi 4 millió 435,2 ezerről 4 millió 474,6 ezerre emelkedett. Az év első félévében így átlagosan 4 millió 454,9 ezren minősültek foglalkoztatottnak, 61 ezer fővel, 1,4%-kal többen, mint az előző év azonos időszakában.

Az év II. negyedévében a 15–64 éves népesség foglalkoztatási rátája 69,3%-nak felelt meg, ami 1,2 százalékponttal magasabb a tavalyinál,

ebből azonban 0,5 százalékpontnyi a nevezőt jelentő 15–64 éves népesség létszámának csökkenéséből következett. A létszámnövekedés forrását az emelkedő nyugdíjkorhatár miatt a munkaerőpiacon maradó többletkorosztály és az egyre szűkülő potenciális munkaerő-tartalék jelentette.

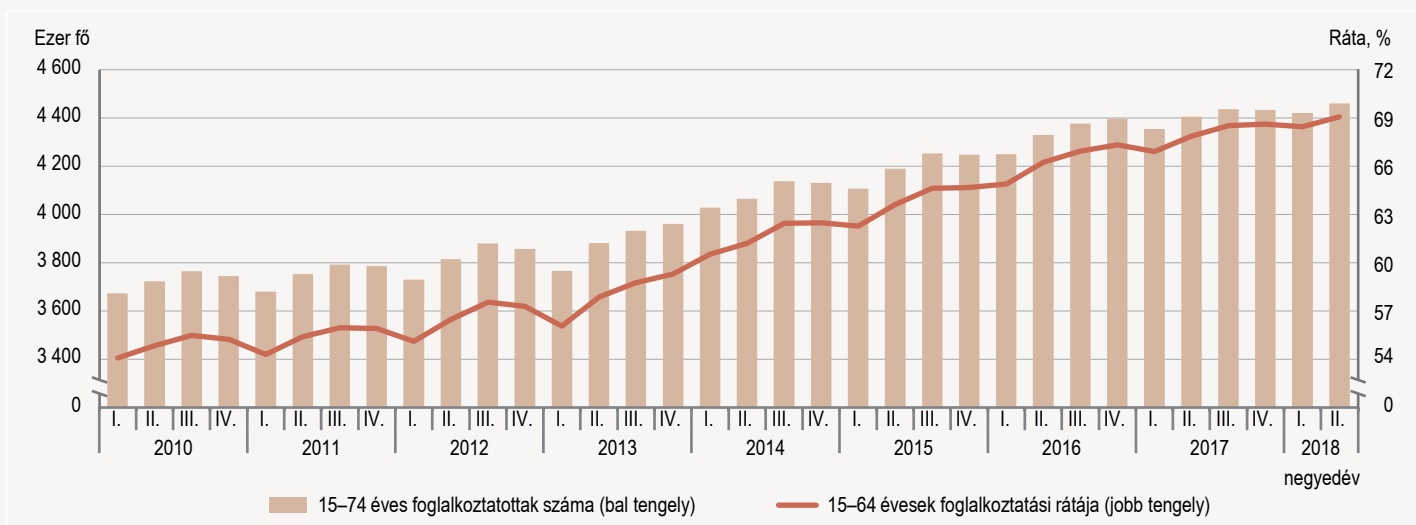
A 2018. első félévi, az előző évek azonos időszakára jellemzőnél szerényebb mértékű foglalkoztatotti létszámnövekedés a közfoglalkoztatottak létszámának erőteljes (20%-os), és a munkahelyként külföldi telephelyet megjelölők¹ ettől elmaradó ütemű (9,4%-os) fogyása mellett következett be, miközben a hazai elsődleges munkaerőpiacon 112 ezerrel dolgoztak többen a tavalyinál.

A férfiak foglalkoztatási rátája – a válság időszakától eltekintve – a nőkre jellemzőnél gyorsabban nőtt, azaz a két nem közötti rés a foglalkoztatás terén némileg szélesedett. Az ütemkülönbség oka, hogy a nyugdíjkezdés a nőkre vonatkozik. 2018. I. félévében a 20–64 éves nőknek 66,6%-a volt foglalkoztatott, szemben az ilyen korú férfiakat jellemző 81,8%-kal. Részben demográfiai okból (előregedés) csökkent a foglalkoztatottak száma Budapesten, illetve a foglalkoztatás szempontjából számos hátrányos helyzetű járást magába foglaló Dél-Dunántúlon, míg – részben a belső migrációs folyamat eredményeként – a legdinamikusabb növekedés Nyugat-Dunántúlon következett be.

Az elmúlt évek kedvező munkaerőpiaci folyamatainak eredményeként a hazai foglalkoztatási ráta egyre növekvő mértékben haladja meg az uniós átlagot. 2018. I. negyedévében a 15–64 évesekre számított 68,7%-os magyar foglalkoztatási ráta 0,9 százalékponttal magasabb volt, mint az EU-28-ra számított, ezen belül a férfiak előnye 2,9 százalékponttal nőtt, a nők hátránya pedig 1,0 százalékponttal mérséklődött. A magyar 25–54 évesek – az ún. legjobb munkavállalási korúak – 83,9%-a minősült foglalkoztatottnak

1. ábra

A 15–74 éves foglalkoztatottak létszámának és a 15–64 évesek foglalkoztatási rátájának negyedévenkénti alakulása

Forrás: munkaerő-felmérés.

¹ A munkaerő-felmérésben azok a külföldön dolgozó személyek szerepelnek, akik vagy napi rendszerességgel ingáznak külföldre, vagy huzamosabb ideig külföldön dolgoznak, azonban időnként hazájárnak, és jövedelmükkel az adatot szolgáltatató háztartás megélhetéséhez hozzájárulnak.

a hivatkozott negyedévben, amivel a tagországok legmagasabb foglalkoztatási rátájú harmadába tartozunk. Az Európa 2020 stratégiában a 20–64 éves népesség körében 75%-os foglalkoztatási ráta a cél, amelytől a hazai érték 2018 I. félévében már csak 0,9 százalékponttal maradt el. A relatíve magas és javuló foglalkoztatás az unió egyik legalacsonyabb munkanélküliségével párosult, 2018 I. negyedévben csak Csehországban és Németországban volt kisebb a munkanélküliségi ráta a magyarországi 3,9%-nál.

A foglalkoztatottak létszáma és annak változása

1. tábla

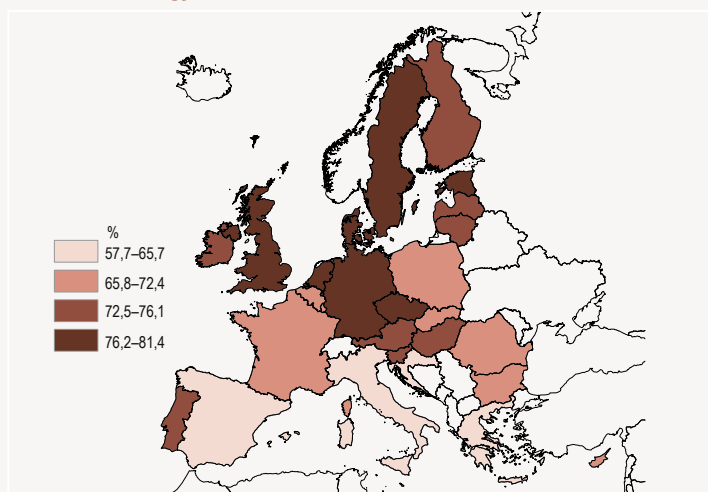
(ezer fő)

Megnevezés	Foglalkoztatottak száma			Foglalkoztatottak számának változása	
	2010. I. félév	2017. I. félév	2018. I. félév	2010 I. félévéhez képest	2017 I. félévéhez képest
Összesen	3 703,8	4 393,7	4 454,9	751,1	61,1
Férfi	1 970,5	2 397,6	2 435,1	464,6	37,5
Nő	1 733,3	1 996,2	2 019,8	286,5	23,6
Budapest	714,7	842,7	833,3	118,6	-9,4
Pest	476,6	571,0	593,6	117,0	22,6
Közép-Dunántúl	420,9	498,3	497,6	76,7	-0,7
Nyugat-Dunántúl	398,6	465,4	485,6	87,0	20,1
Dél-Dunántúl	335,3	368,5	368,6	33,3	0,1
Észak-Magyarország	391,5	470,7	482,3	90,8	11,7
Észak-Alföld	492,3	625,0	637,8	145,5	12,8
Dél-Alföld	473,8	552,2	556,1	82,3	3,9
Alkalmazott	3 243,3	3 942,4	3 990,9	747,6	48,5
Társas vállalkozás, szervezet tagja	142,7	155,6	150,4	7,7	-5,2
Vállalkozó, önálló	305,3	284,0	302,4	-2,9	18,4
Segítő családtag	12,5	11,7	11,1	-1,4	-0,6
Belföldi telephelyen dolgozik	3 655,3	4 281,4	4 353,1	697,7	71,7
ebből: közfoglalkoztatottnak tekinti magát	66,6	203,4	162,8	96,1	-40,6
Külföldi telephelyen dolgozik	48,5	112,3	101,8	53,3	-10,5

Forrás: munkaerő-felmérés.

2. ábra

A 20–64 évesek foglalkoztatási rátája az EU tagországaiban, 2018. I. negyedév

Forrás: Eurostat.

Foglalkoztatási és munkanélküliségi ráta az Európai Unió tagországaiban, 2018. I. negyedév

2. tábla

Ország	Foglalkoztatási ráta						A 15–74 évesek munkanélküliségi rátája, %
	15–24	25–54	15–64 éves			váltás ^{a)}	
	évesek	férfiak	nők	együtt	%		
Ausztria	48,7	83,7	75,8	68,2	72,0	1,0	5,3
Belgium	23,1	80,3	67,9	59,9	63,9	1,7	6,2
Bulgária	19,9	79,0	70,1	62,8	66,5	2,2	5,7
Ciprus	28,2	78,3	70,1	62,6	66,2	2,8	10,8
Csehország	27,9	86,9	81,2	66,9	74,2	1,4	2,4
Dánia	55,8	82,2	76,8	72,0	74,4	1,2	5,2
Egyesült Királyság	50,4	84,3	78,9	70,3	74,6	0,9	4,2
Észtország	42,0	82,6	76,1	71,0	73,6	0,5	6,8
Finnország	38,7	80,9	71,1	69,0	70,1	2,1	8,8
Franciaország	28,7	80,0	68,3	61,3	64,8	1,0	9,6
Görögország	13,1	67,0	63,0	43,7	53,3	1,3	21,2
Hollandia	62,4	83,9	80,8	71,6	76,2	1,1	4,4
Horvátország	23,1	75,9	63,9	54,0	59,0	3,1	10,4
Írország	37,4	79,0	73,6	62,3	67,9	1,0	5,7
Lengyelország	31,0	81,7	73,1	60,1	66,6	1,2	4,2
Lettország	31,7	82,4	72,5	69,4	70,9	2,2	8,2
Litvánia	30,0	82,7	71,1	70,2	70,6	1,6	7,2
Luxemburg	27,6	84,6	70,7	63,5	67,2	1,3	5,5
Magyarország	27,7	83,9	75,8	61,6	68,7	1,6	3,9
Málta	48,2	79,0	79,1	56,4	68,1	2,4	4,4
Németország	46,6	84,6	79,1	71,7	75,4	0,8	3,6
Olaszország	17,3	68,7	66,5	48,9	57,6	0,4	11,6
Portugália	26,0	83,6	71,9	66,1	68,9	2,6	8,0
Románia	23,4	79,0	71,0	54,9	63,1	1,9	4,7
Spanyolország	19,9	73,3	66,5	55,7	61,1	1,2	16,8
Svédország	41,8	85,9	77,7	74,7	76,2	0,5	6,7
Szlovákia	26,5	80,8	73,0	61,0	67,1	1,3	7,1
Szlovénia	33,9	86,3	72,7	66,5	69,7	2,4	6,0
EU-28	34,4	79,7	72,9	62,6	67,8	1,1	7,4

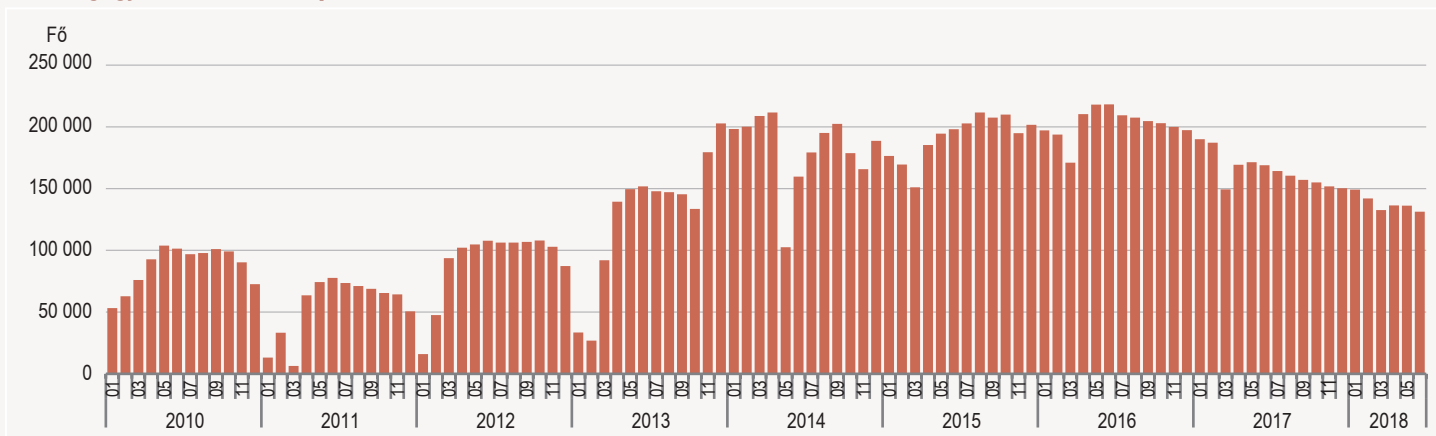
a) 2018. I. negyedév a 2017. I. negyedévhez képest, százalékpont.

Forrás: Eurostat (2018. augusztus 6-i állapot).

Az évközi munkaügyi megfigyelés vonatkozási körét jelentő legalább 5 főt foglalkoztató gazdálkodó szervezeteknél, a költségvetési intézményeknél és a foglalkoztatás szempontjából jelentősebb nonprofit szervezeteknél 2018 I. félévében közel 3 millió 120 ezren álltak alkalmazásban – ebből 138 ezren közfoglalkoztatottként –, ami 1,5, illetve közfoglalkoztatottak nélkül számolva 2,8%-os létszámnövekedést jelentett az előző év azonos időszakához viszonyítva. A legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál a 6 ezer közfoglalkoztatottal együtt 2 millió 133 ezren dolgoztak, 2,8%-kal (mintegy 60 ezer fővel) többen, mint egy évvel korábban, míg a költségvetési szektor – a közel 119 ezer közfoglalkoztatottal együtt számolt –

3. ábra

A közfoglalkoztatottak létszámának havonkénti alakulása a legalább öt főt foglalkoztató vállalkozások, költségvetési intézmények és megfigyelésbe bevont nonprofit szervezetek körében

Forrás: havi munkaügyi jelentés.

824 ezres létszáma 2,5%-kal volt kisebb, mint a 2017. I. félévi. Az adatszolgáltatásra kijelölt nonprofit szervezetek a 13 ezer közfoglalkoztatottal együttesen 162 ezer főt alkalmaztak. A teljes munkaidőben foglalkoztatottak létszáma 1,4%-kal, közfoglalkoztatottakkal együtt 2 millió 802 ezerre, a nem teljes munkaidőben foglalkoztatottaké 2,5%-kal, 321 ezerre nőtt.

A KSH évközi munkaügyi megfigyelésébe bevont szervezeteknél 2018 I. félévében közfoglalkoztatottként több mint 20%-kal kevesebben dolgoztak, mint egy évvel korábban. A tavalyival azonos összegű közfoglalkoztatási bér és a minimálbér közötti olló tovább nyílt. Ez és a munkaerő-kereslet növekedése felgyorsította a korábbi közfoglalkoztatottak átlépését az elsődleges munkaerőpiacra, ami miatt már esetenként a közfoglalkoztatási létszámkeret kitöltése is nehézségekbe ütközik.

A közfoglalkoztatásért felelős Belügyminisztérium (BM) adminisztratív nyilvántartása szerint az első félévi átlagos statisztikai létszám 148 ezer fő volt, ami 21%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól, ezen belül júniusban 22,3%-kal alacsonyabb volt a közfoglalkoztatottak száma, mint 2017 azonos hónapjában. A csökkenés Tolna megyében 14,6%, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 15,5% volt, de jóval elmaradt az átlagostól Jász-Nagykun-Szolnok és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében is, ami a közfoglalkoztatás növekvő területi koncentrációját jelzi. A 142,9 ezres júniusi közfoglalkoztatotti létszámból 15,3 ezer fő általános iskolai végzettséggel sem rendelkezett, míg további 67,1 ezer főnek csak alacsonyabb végzettsége volt, azaz az iskolai képesítés szerinti összetétel tovább romlott. Júniusban a közfoglalkoztatás keretében dolgozók közel 56%-a nő volt.

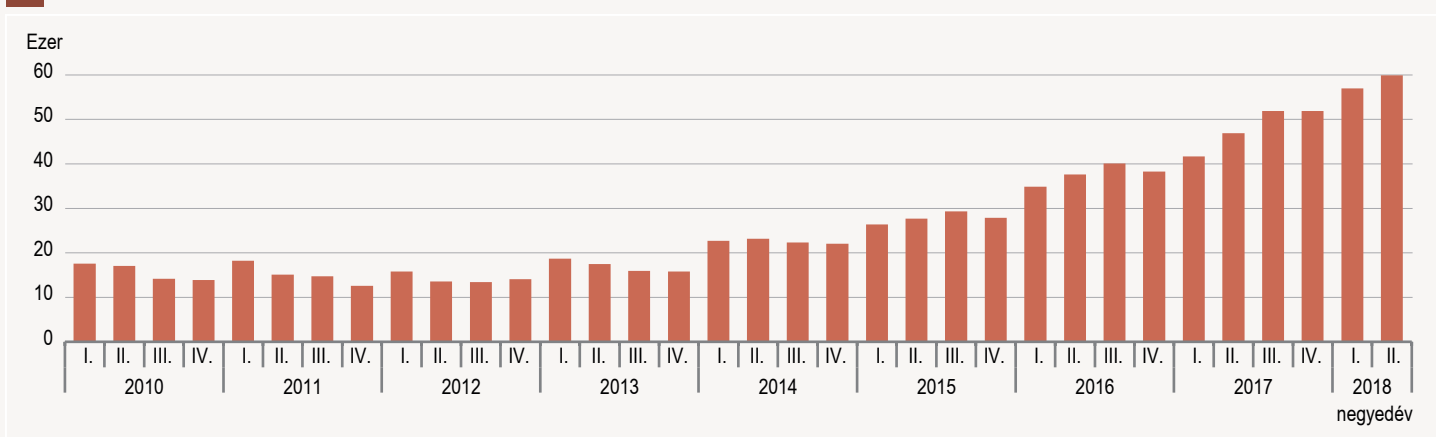
1.2. Munkaerő-kereslet

A munkaerő-kereslet 2018 első félévében tovább nőtt. 2018 I. negyedévében a KSH évközi munkaügyi adatgyűjtésének megfigyelési körébe tartozó munkáltatók 79,4 ezer olyan üres, vagy a közeljövőben megüresedő álláshelyet jelentettek, amelynek mielőbbi betöltése érdekében már lépéseket tettek (pl. közvetítő céghez fordultak, hirdetést tettek közzé), a II. negyedévben pedig már 83,6 ezret. A versenyszférából jelentett 61,9 ezer üres álláshely 5,2%-kal meghaladta az előző negyedévit, és közel 28%-kal a tavalyi II. negyedévit. Az összes álláshelyhez viszonyítva a legtöbb betöltetlen állás továbbra is az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység nemzetgazdasági ágban² volt, ahol az összes álláshely 5,6%-a betöltésre vár. A meghirdetett mintegy 10,3 ezer állás több mint felénél nem volt képzési követelmény (szakképzettséget nem igénylő egyszerű foglalkozás volt). A legnagyobb létszámú nemzetgazdasági ágban, a feldolgozóiparban (710 ezer foglalkoztatott) 2018 II. negyedévében 23,3 ezer üres állás volt, nagyjából ugyanannyi, mint az előző negyedévben. Az üres helyek 40%-ára gépkezelőket, illetve összeszerelőket kerestek.

Hazánkhoz hasonlóan az unióban is folyamatosan nő a betöltésre váró álláshelyek száma és aránya. A legutolsó, már publikált adat szerint 2018 I. negyedévében száz álláshelyre 2,2 betöltésre váró jutott, ami kéttizeddel magasabb érték, mint az egy negyedévvél korábbi. Az üres álláshelyek aránya továbbra is Csehországban volt a legmagasabb, ahol 100 állásból 4,8 betöltetlen, míg a másik póluson a tartósan válság sújtotta Görögország található, 0,7 üres álláshellyel. Hazánkban 2,5%-os az üres álláshelyek aránya, ezáltal a magasabb rátájú tagországok felső harmadában helyezkedik el, holtversenyben a hazai munkaerő egyik legnagyobb felvevő piacának számító Egyesült Királysággal.

4. ábra

Az üres álláshelyek számának negyedévenkénti alakulása a legalább öt főt foglalkoztató vállalkozások körében

Forrás: üresálláshely-statisztika.

² Ebbe a nemzetgazdasági ágba vannak besorolva a munkaerő-kölcsönző cégek is, amelyek a beérkezett, de még nem teljesített igényt üres álláshelyként tartják nyilván.

Az uniós előírás alapján statisztika mellett, de attól eltérő módszertan szerint méri a munkaerő-kereslet alakulását a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ), amelynek adatai a munkáltatóktól folyamatosan beérkező munkaerőigény-bejelentéseken alapul. A munkáltatók elsősorban a támogatott formában betölteni kívánt állások bejelentésében érdekeltek, illetve olyan alacsony kvalifikációs igényű munkakörökbe keresnek ilyen módon munkavállalókat, amelyeknél esélyt látnak regisztrált álláskeresők kiközvetítésére. A vizsgált időszak utolsó hónapjában, 2018 júniusában az NFSZ-hez összesen 43,9 ezer üres álláshelyet jelentettek be, amelynek 50,1%-ához igényeltek támogatást, közel fele részben közfoglalkoztatás keretében. Az új munkaerőigény egyharmada Budapestre, Borsod-Abaúj-Zemplén és Pest megyére koncentrált. 2018 júniusában a regisztrált állások száma 122,8 ezer volt, amelyből 36,4 ezret még a hónap folyamán sikerült betölteni.

1.3. Munkanélküliek, potenciális munkaerő-tartalék

2018 I. félévében az ENSZ szakosodott munkaügyi szervezete, az ILO³ által kialakított definíciónak megfelelő munkanélküliek⁴ átlagos száma 172 ezerre, a munkanélküliségi ráta pedig 3,7%-ra mérséklődött. Az előbbi létszám 30 ezerrel alacsonyabb volt, mint az egy évvel korábbi, miközben a ráta újabb 0,7 százalékponttal mérséklődött. A munkanélküliség átlagos időtartama az év második negyedévében 16,8 hónap volt, a munkanélküliek 42,9%-a legalább egy éve keresett állást, vagyis tartósan munkanélkülinek minősült. A nők (3,7%) és a férfiak (3,5%) munkanélküliségi rátája közötti különbség lényegesen kisebb volt az előző negyedévinél, mivel a munkanélküli férfiak számának változatlansága mellett a nők érdemben csökkent. Az ifjúsági munkanélküliségi ráta a munkaerő-felmérés negyedszázados történetében 2018 II. negyedévében csökkent először 10% alá.

3. tábla

A munkanélküliek létszáma és a munkanélküliségi ráta

Időszak	Munkanélküliek száma, ezer fő			Munkanélküliségi ráta, %			
	férfi	nő	együtt	férfi	nő	együtt	15–24 évesek
2015. I.	186,3	161,3	347,6	7,7	7,8	7,8	19,4
II.	163,5	146,9	310,4	6,7	7,1	6,9	17,8
III.	151,8	140,9	292,7	6,1	6,7	6,4	16,7
IV.	146,1	134,6	280,7	5,9	6,5	6,2	15,3
2016. I.	147,0	125,8	272,8	6,0	6,1	6,0	14,2
II.	131,4	102,6	234,1	5,3	4,9	5,1	13,3
III.	121,6	104,8	226,5	4,9	5,0	4,9	12,7
IV.	109,9	95,1	205,0	4,4	4,5	4,4	11,6
2017. I.	108,9	97,9	206,8	4,4	4,7	4,5	10,3
II.	100,1	96,3	196,4	4,0	4,6	4,3	11,0
III.	90,9	97,6	188,5	3,6	4,6	4,1	11,3
IV.	83,0	92,2	175,2	3,3	4,4	3,8	10,2
2018. I.	88,3	89,6	177,9	3,5	4,3	3,9	10,4
II.	88,2	77,0	165,1	3,5	3,7	3,6	9,5

Forrás: munkaerő-felmérés.

A területi különbségek a munkaerőpiaci helyzet általános javulásával párhuzamosan változatlanul jelentősek maradtak. Miközben a munkanélküliségi ráta 2018 II. negyedévében három megyében (Győr-Moson-Sopron, Heves és Zala megye) 2% alatt volt, addig Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében még mindig 8,7%.

³ ILO (International Labour Organization) Nemzetközi Munkaügyi Szervezet.

⁴ Nincs munkája, aktívan keres munkát és rendelkezésre áll.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálatnál 2018 I. félévében átlagosan 262 ezer álláskeresőt tartottak nyilván, 13%-kal kevesebbet az egy évvel korábbinál. A közfoglalkoztatás ciklikusságának mérséklődésével a márciusi csúcs az előző évekre jellemzőnél jóval kisebb volt, és április óta a nyilvántartott álláskeresők száma folyamatosan csökken. Az első félévében a regisztrált álláskeresők 52%-a részesült valamilyen pénzbeli ellátásban, többségük az évek óta változatlan összegű (havi 22 800 forintot jelentő) szociális ellátást kapta.

4. tábla

Nyilvántartott álláskeresők

(ezer fő)

Időszak	Nyilvántartott álláskereső	Ebből:			
		pályakezdő	álláskeresési járadékra, segélyre jogosult	szociális ellátásban részesülő	ellátásban nem részesülő
2017.					
január	288,3	30,4	63,6	87,2	137,5
február	296,5	31,4	63,8	91,5	141,2
március	350,8	34,8	78,7	101,9	170,2
április	307,4	31,5	71,7	90,9	144,8
május	287,6	28,8	61,7	90,7	135,2
június	279,6	29,8	57,6	90,4	131,6
I. félév	301,7	31,1	66,2	92,1	143,4
2018.					
január	267,3	25,5	63,0	83,3	121,0
február	279,2	27,5	63,9	86,8	128,5
március	284,6	27,0	67,0	84,1	133,5
április	258,0	24,8	63,7	76,4	117,9
május	244,2	22,5	59,7	74,0	110,6
június	240,7	23,6	57,4	73,0	110,2
I. félév	262,3	25,2	62,4	79,6	120,3
<i>2018. I. félév/ 2017. I. félév index, %</i>					
	87,0	80,8	94,3	86,4	83,9

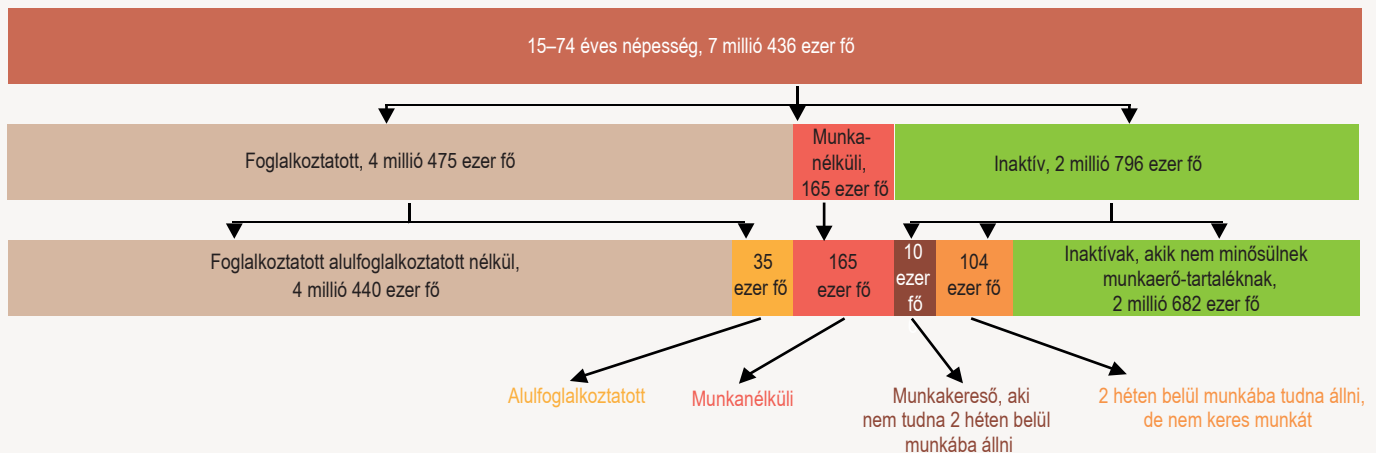
Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat regisztere (<http://nfsz.munka.hu>).

A korábbi évekhez képest jelentősen csökkent azok száma is, akik a KSH munkaerő-felmérésében munkaerőpiaci státusként „munkanélküli”-t jelölték meg. 2018 I. félévében átlagosan 291,5 ezren sorolták be magukat ebbe a kategóriába, ami alig valamivel több, mint a 2014 I. félévi létszám fele.

A munkanélküliek, az alulfoglalkoztatottak, a dolgozni szándékozó, de munkát aktívan nem kereső, vagy a rendelkezésre állás kritériumát nem teljesítő inaktívak együtt alkotják az uniós definíció szerinti potenciális munkaerő-tartalékokat. E kategóriába 2018 II. negyedévében 314 ezren tartoztak, ebből 35 ezren mint alulfoglalkoztatottak a foglalkoztatottak között is szerepeltek.

5. ábra

A potenciális munkaerő-tartalék alakulása, 2018. II. negyedév

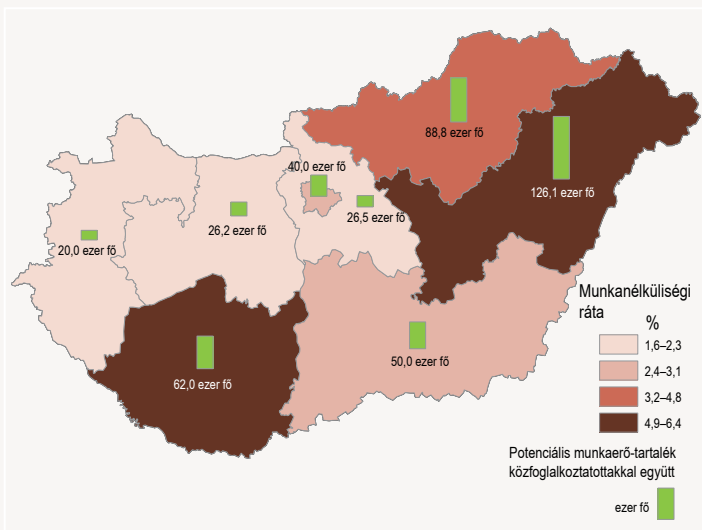

Forrás: munkaerő-felmérés.

Az elsődleges munkaerőpiac a vizsgált negyedévben a közfoglalkoztatottakkal együtt közel 450 ezres (az alulfoglalkoztatottakat figyelmen kívül hagyva 414 ezres)⁵ tartalékkal számolható, amelynek területi eloszlása azonban továbbra is igen egyenetlen.

6. ábra

A potenciális munkaerő-tartalék és a munkanélküliségi ráta a 15-64 évesek körében régiók szerint, 2018. II. negyedév

Forrás: munkaerő-felmérés.

1.4. Inaktív

2018 első felében is folytatódott a munkavállalási korúnak tekintett (15-64 év közötti) inaktívok számának csökkenése. Ennek döntő oka a korosztályba tartozók létszámának csökkenése mellett, hogy a nyugdíjkorhatár még évről évre emelkedik. Ez utóbbi miatt a 15-64 éves korosztályból 2018 első félévében már csak 623,4 ezren voltak a nyugdíjasok, illetve járadékosok, ami egy év alatt közel 10%-os csökkenést jelentett, és így létszámuk már elmaradt a tanulóképtől. Az elhelyezkedési esélyek javulásának köszönhetően folyamatosan és jelentősen csökkent a munkakeresés hiánya miatt inaktívnak minősülő, de valamilyen munkanélküli ellátásban részesülők száma is, míg a többi kategória esetében nem következett be érdemi változás.

⁵ Az alulfoglalkoztatottak és a közfoglalkoztatottak között kb. 10 ezer fős átfedés van.

5. tábla

A 15-64 éves inaktívok létszáma munkaerőpiaci távollétük oka szerint

Megnevezés	2018. I. félév			2017. I. félév=100,0%		
	férfi	nő	együtt	férfi	nő	együtt
	ezer fő			%		
Nyugdíjas, járadékos	238,2	385,2	623,4	90,4	90,5	90,5
Gyermekgondozási ellátásban részesülő	1,2	232,8	233,9	62,7	99,9	99,6
Álláskeresési ellátásban részesülő	15,4	23,1	38,6	77,2	99,1	89,0
Tanuló	325,5	318,6	644,1	98,9	99,4	99,1
Ápolási díjban, árvel-látásban részesülő	10,6	28,3	38,9	98,3	100,9	100,2
Egyéb inaktív	81,3	148,8	230,1	97,0	103,1	100,8
15-64 éves inaktívok összesen	672,2	1 136,8	1 809,0	94,8	96,7	96,0

Forrás: munkaerő-felmérés.

2. Kereset, munkajövedelem, munkaerőköltség

2.1. Bruttó kereset

2018. január 1-jétől a minimálbér 8,2, a garantált bérminimum 12%-kal emelkedett, és – részben a több évre szóló keretmegállapodások eredményeként – a költségvetési szféra újabb területein került sor átfogó keresetrendezésre. A központi intézkedések mellett jelentős keresetfelhajtó szerepe volt a munkaerőért folyó verseny erősödésének. A bruttó átlagkereset előző évhez hasonlóan kiemelkedően magas növekedési üteméhez hozzájárult a közfoglalkoztatottak létszámának mintegy 20%-os csökkenése is. Az intézményi munkaügy-statisztika által megfigyelt körben a teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó keresete 2018 I. félévében így 324,4 ezer forintot ért el, 11,9%-kal meghaladva az előző év azonos időszakát. A növekedésből 1 százalékpontnyit a közfoglalkoztatottak létszámának csökkenése eredményezett.

2018. I. félévben a versenyszféra legalább 5 fős vállalkozásainál alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete (az itt alkalmazott néhány ezer közfoglalkoztatott nélkül számolva) elérte a 337 ezer forintot, ami 10,6%-os növekedést jelentett. Az átlagot jelentősen meghaladóan, 15,7%-kal nőttek a keresetek a versenyszféra domináns nemzetgazdasági ágak közül az ingatlanügyletek területén, amelyet 13,1%-kal az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységek követtek, de részben a minimálbér, részben az egyre krónikusabb munkaerőhiány keresetfelhajtó szerepe miatt 12,4%-os keresetnövekedés realizálódott az építőiparban is. A szállítás, raktározás nemzetgazdasági ágban a 11,5%-os keresetnövekedési üteméhez számottevően járult hozzá, hogy a MÁV, a Magyar Posta, illetve a regionális közlekedési vállalatok dolgozói a tavaly megkötött megállapodás értelmében januártól további, átlagosan 13–14%-os emelésben részesültek. A versenyszféra foglalkoztatási szempontból legnagyobb súlyú nemzetgazdasági ágában, a feldolgozóiparban a keresetnövekedés átlagos volt, ami 338,7 ezer forintos bruttó keresetet eredményezett. Bár a növekedés üteme elmaradt a versenyszféra átlagától (7,6%), a pénzügyi, biztosítási tevékenység nemzetgazdasági kereseti átlaga 618,2 ezer forinttal a legmagasabb volt, de ehhez 563,1 ezer forintos átlagával (10,2%-os növekedés mellett) szorosan felzárkózott az információ és kommunikáció nemzetgazdasági ág is.

A költségvetési szektorban a bruttó kereset a versenyszféra jellemzőt meghaladó ütemben, 14,9%-kal nőtt, amiből azonban 2,8 százalékpontnyi a közfoglalkoztatottak létszámának csökkenéséből következett. Enélkül számba véve a két szféra közötti ütemkülönbség 1,5 százalékpont volt a költségvetés javára. A költségvetési intézmények túlsúlya jellemezte mindhárom nemzetgazdasági ágban voltak olyan intézkedések, amelyek hozzájárultak a korábbi évekre jellemző meghaladó keresetnövekedési ütemhez. Így a közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás nemzetgazdasági ágban tovább nőttek a bírói, ügyészi alapilletmények, illetve márciusban és áprilisban jelentős összegű jutalom kifizetésére is sor került. Az év első felében a bruttó kereseti átlag itt 406 ezer forintnak felelt meg, ami 12,6%-os (ezen belül a szellemieknél 15,1%-os) növekedést jelentett. Az oktatásban dolgozók 317,7 ezer forintos kereseti átlagát, illetve 9,5%-os keresetnövekedési ütemét alakító tényezők közül a legnagyobb súlyú a felsőoktatásban dolgozó oktatók

és kutatók 2016 őszi induló és több éven átívelő bérrendezése volt. Ennek keretében 2018. január 1-jétől újabb 5%-kal emelkedett az állami fenntartású felsőoktatási intézményekben foglalkoztatott oktatók, kutatók garantált illetménye. A legjelentősebb keresetkorrekciós intézkedéseknek 2017 második felétől az egészségügyben dolgozók voltak a címzettjei. 2017 novemberétől a szakorvosok és kórházi szakgyógyszerészek 100 ezer, a nem szakvizsgázott kollégáik 50 ezer forintos emelésben részesültek, míg átlagosan 12%-kal nőtt az egészségügyi szakdolgozók keresete. Ezt 2018 januárjában egy újabb, átlagosan 8%-os emelés követte, amelynek eredményeként 2018 I. félévében a humán egészségügyi ellátás területén dolgozók bruttó keresete 18,8%-kal meghaladta az egy évvel korábbit, míg a szociális területen dolgozók keresete 9,5%-kal emelkedett. Az előbbi terület bruttó kereseti átlaga így 335,6 ezer, az utóbbié 232,9 ezer forintra változott.⁶

A tarifális közfoglalkoztatási bérek változatlanlaga mellett a közfoglalkoztatottak bruttó kereseti átlaga az évközi munkaügyi statisztika által megfigyelt körben 82,2 ezer forintnak felelt meg, ami az összetétel-változás hatásának köszönhetően az előző évinél 0,5%-kal volt magasabb. A közfoglalkoztatottak nettó kereseti átlaga az év első felében 54,7 ezer forint volt.

A költségvetési intézményeknél és a delegált állami feladatokat ellátó nonprofit szervezeteknél dolgozók közül 2011 óta keresetbe nem számító kompenzációban részesülhetnek azok, akiknek nettó keresetét a 2011. és 2012. évi jövedelemadó-, illetve járulékszabály-változások csökkentették. 2018 I. félévében ezt az induló közel 400 ezres létszám töredéke, mintegy 80 ezer fő vette ezt igénybe, a költségvetési intézményeknél 8,4 ezer, a nonprofit szervezeteknél pedig átlagosan 7,4 ezer forint összegben.

2.2. Nettó kereset és eltartotti kedvezmény

2018-ban a személyi jövedelemadó és a munkavállalókat terhelő járulékok kulcsai megegyeztek az előző évvel, így a nettó kereset – családi adókedvezmény nélkül számolva – a bruttó keresettel azonos ütemben, 2018 első félévében 11,9%-kal nőtt. A nettó keresetek átlaga a legalább 5 fős vállalkozásoknál dolgozók esetében 224,1 ezer, a költségvetésben pedig (közfoglalkoztatottak nélkül számolva) 228,2 ezer forintnak felelt meg. A fogyasztói árak adott időszaki 2,3%-os emelkedése mellett a keresetek reálértéke 9,4%-kal haladta meg az előző évit.

6. tábla

A teljes és a rendszeres bruttó átlagkereset alakulása, 2018. I. félév

Állomány-csoport	Nemzetgazdaság összesen		Ebből:					
			versenyszféra		költségvetés		nonprofit szervezetek	
	teljes bruttó átlagkereset	ebből: rendszeres	teljes bruttó átlagkereset	ebből: rendszeres	teljes bruttó átlagkereset	ebből: rendszeres	teljes bruttó átlagkereset	ebből: rendszeres
Összesen, forint/fő/hó								
Fizikai	230 581	221 067	241 493	230 609	189 576	185 095	190 008	186 204
Szellemi	425 609	388 874	482 670	430 735	359 736	340 288	328 872	319 647
Együtt	324 414	301 803	336 193	309 190	303 682	289 164	276 988	269 787
Előző év=100,0%								
Fizikai	113,4	113,0	112,7	112,4	113,4	113,2	114,6	114,5
Szellemi	110,5	109,8	108,9	108,9	113,4	111,5	108,1	107,2
Együtt	111,9	111,4	110,7	110,6	114,9	113,3	110,7	110,0
Ebből: közfoglalkoztatottak nélkül, forint/fő/hó								
Fizikai	244 309	233 936	242 258	231 323	266 630	259 056	216 506	211 853
Szellemi	429 616	392 433	482 859	430 897	365 679	345 796	341 897	332 154
Együtt	336 937	313 163	336 977	309 891	343 102	326 025	299 660	291 632
Előző év=100,0%								
Fizikai	111,9	111,7	112,6	112,2	108,2	108,1	112,0	112,0
Szellemi	110,4	109,8	108,8	108,9	113,0	111,1	110,3	109,3
Együtt	110,9	110,5	110,6	110,5	112,1	110,5	110,5	109,7

Forrás: havi munkaügyi jelentés.

⁶ A bekezdésben a költségvetési szféra intézményeinek adatai a közfoglalkoztatottak figyelembevétele nélkül szerepelnek.

7. tábla

A családi kedvezmény figyelembevételével számított nettó és a reálkereset alakulása, 2018. I. félév

Eltartott gyermekek száma	Számított nettó kereset, forint/fő/hó	Nettó kereset	Reálkereset	Az adott háztartástípusba tartozó alkalmazásban állók részaránya, %
		2017. I. félévhez viszonyított változása, %		
0	210 939	11,8	9,3	54,3
1	220 865	11,8	9,3	22,3
2	254 339	12,6	10,1	17,2
3 és annál több	270 189	10,6	8,1	6,2
Nemzetgazdaság összesen	224 307	11,8	9,3	100,0

Forrás: a havi munkaügyi jelentés és a háztartási költségvetési és életkörülmény adatfelvétel (HKÉF) adatait felhasználó mikroszimulációs modell.

2018-ban tovább emelkedett a kétgyermekesek családi adókedvezménye, ők az előző évi gyermekenkénti 100 ezer forint (és a 2011. évi, indulást jelentő 62 500 forint) helyett már 116 670 forinttal csökkenthetik havonta személyijövedelemadó-alapjukat. Az egygyermekesek az előző évvel megegyezően 66 670 forint, a három és annál több gyermeket nevelők gyermekenként 220 ezer forint havi adóalap-csökkentésben részesülhetnek, amely kedvezményeket a szülők megoszthatják, illetve a járulékok terhére is igénybe vehetik. A háztartások demográfiai és jövedelmi adatain alapuló mikroszimulációs modell szerint a családi adókedvezmény 2018 I. félévében munkavállalóként átlagosan már havi 8,6 ezer forinttal növelte az egy főre jutó nettó keresetét (azaz egy kétkeresős, kétgyermekes családnál ez évente több mint 206 ezer forint szabadon elkölthető jövedelemtöbbletet jelentett).

2.3. Munkajövedelem

2018 I. félévében a kereset nemzetközileg használt fogalmának megfelelő, a kereseten felül az ún. egyéb munkajövedelem-elemeket – így többek között a cafeteriajuttatás részeként fizetettek – is tartalmazó munkajövedelem átlagosan 339,9 ezer forint volt. Növekedési üteme megegyezett a keresetével, ami a munkajövedelem 95,4%-át tette ki. A kereseten felüli juttatások egy főre jutó összege havi átlagban 15,5 ezer forintnak felelt meg

(ami éves szinten közel 190 ezer forintot jelent). Az egyéb munkajövedelem növekedési üteme az év első felében a versenyszférában elmaradt, a költségvetési szektorban pedig – mivel a közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás nemzetgazdasági ágban az év első negyedévében jelentős béren felüli, részben Erzsébet-utalványban adott kifizetésre került sor – meghaladta a bruttó keresetét.

8. tábla

Az egy főre jutó munkajövedelem alakulása, 2018. I. félév

Megnevezés	Átlagos havi munkajövedelem	Ebből: átlagos havi egyéb munkajövedelem	Az egyéb munkajövedelem aránya a munkajövedelemből, %
	forint/fő/hó		
Nemzetgazdaság összesen	339 908	15 495	4,6
Ebből:			
versenyszféra	351 856	15 663	4,5
költségvetés	319 504	15 822	5,0

Forrás: havi munkaügyi jelentés.

Az egyéb munkajövedelem egy főre jutó nagyságában, illetve annak munkajövedelmen belüli arányában a szervezetek/ágazatok közötti különbségek igen jelentősek. 2018 I. félévében a már jelzett okból a teljes munkajövedelmen belüli arány a nemzetgazdasági ágak közül a közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás esetében volt a legmagasabb (7,8%), ami havi átlagban több mint 33 ezer forintot jelentett.

2.4. Munkaerőköltség-index

A munkaerőköltség mintegy háromnegyed részét jelentő munkajövedelem emelkedését részben kompenzálta, hogy a munkaadókat terhelő szociális hozzájárulási adó általános kulcsa a 2017. évi 5 százalékpontos csökkentés után újabb 2,5 százalékponttal mérséklődve 19,5%-ra módosult, amiből a foglalkoztathatóság szempontjából speciális helyzetűnek minősülő munkavállalók (pl. fiatalok, nyugdíj előtt állók, alacsony képzettségűek, gyermekgondozásról visszatérők) alkalmazásakor a munkáltatók további engedményt kapnak. Összességében 2018 II. negyedévében az élőmunka egy órára jutó költsége 8,9%-kal haladta meg⁷ az előző év azonos időszakát.

9. tábla

Az egy órára jutó munkaerőköltség-elemek alakulása, 2018. II. negyedév

(2017.II. negyedév=100%)

Összevont gazdasági ágak	Munkajövedelem	Szociális költség	Munkaerőköltség összesen
Ipar	109,7	97,1	107,5
Építőipar	109,3	96,9	107,1
Kereskedelem, gépjárműjavítástól az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységig	109,1	96,4	106,8
Ipar, építőipar és szolgáltatások (közszolgáltatások nélkül)	109,4	96,7	107,1
Közszolgáltatások	115,4	103,4	113,2
Nemzetgazdaság összesen, mezőgazdaság nélkül	111,2	98,7	108,9

Forrás: intézményi munkaügyi-statisztikai adatgyűjtési rendszer.

⁷ Az adat a B–S nemzetgazdasági ágakra vonatkozik.

További adatok, információk (linkek):

[Táblák \(STADAT\)](#)

[Módszertan \(foglalkoztatás, munkanélküliség\)](#)

[Módszertan \(nyilvántartott álláskeresők módszertana\)](#)

[Módszertan \(intézményi munkaügyi adatgyűjtési rendszer módszertana\)](#)

[Adminisztratív munkanélküliségi adatok módszertana](#)

[Az ábrákban használt rövidítések](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Lépjen velünk kapcsolatba!](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu